

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут економіки та менеджменту
(назва інституту)

Кафедра підприємництва та маркетингу
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІЕМ

(назва інституту)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 10 » 10 2019 р.

Контролінг підприємницьких рішень
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Другий (магістерський) рівень
(рівень вищої освіти)

галузь знань

07 - Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність

076 - Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр і назва)

освітньо-
професійна
програма

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(назва)

вид дисципліни

обов'язкова
обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ-2019

Робоча програма дисципліни «Контролінг підприємницьких рішень» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на здобуття ступеня **магістр** за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Розробник:

доц. кафедри підприємництва та маркетингу, к.е.н.
(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Обельницька Х.В.
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри підприємництва та маркетингу
(назва кафедри)

Протокол від « 29 »_серпня 2019 року №_1_.

/ Завідувач кафедри підприємництва та маркетингу
(назва кафедри)

(підпис)

Перевозова І.В.
(прізвище та ініціали)

Узгоджено:

/ Завідувач випускової кафедри підприємництва та маркетингу
(назва кафедри)

(підпис)

Перевозова І.В.
(прізвище та ініціали)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Контролінг підприємницьких рішень» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр <u>1</u>		Семестр _____	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4,0	4,0	4,0	4,0		
Кількість модулів	1	1	1	1		
Загальний обсяг часу, год	120	120	120	120		
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	36	10	36	10		
лекційні заняття	18	4	18	4		
семінарські заняття	-	-	-	-		
практичні заняття	18	6	18	6		
лабораторні заняття	-	-	-	-		
Самостійна робота, год, у т.ч.	84	110	84	110		
виконання курсового проекту (роботи)	-	-	-	-		
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-	-	-	-		
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	14	16	14	16		
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	34	58	34	58		
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	16	16	16	16		
підготовка звітів з лабораторних робіт	-	-	-	-		
підготовка до екзамену	20	20	20	20		
Форма семестрового контролю	Екзамен		Екзамен			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета вивчення дисципліни «Контролінг підприємницьких рішень» – набуття фахівцями компетенцій щодо сучасних методів контролінгу та здійсненню управлінської діяльності по обґрунтуванню та прийняттю управлінських рішень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

знати:

- особливості обробки та трансформації інформацію, направлену на виявлення тенденції і закономірностей явищ і процесів у діяльності підприємства;
- особливості розробки адекватних ситуації управлінські рішення;
- як складати стратегічний і оперативний план діяльності підприємства;
- як розробляти заходи, які забезпечували б підвищення життєдіяльності підприємства.

вміти:

- аналізувати економічну інформацію, яка відображає діяльність окремого суб'єкта господарювання, й робити на основі такого аналізу відповідні висновки;
- розмежувати існуючі підходи до сутності контролінгу та формувати власний погляд;
- обґрунтувати функціональне призначення контролінгу та розуміти завдань, що він виконує.
- демонструвати здатність генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення у процесі управління підприємством;
- виявляти, ставити, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення;
- розробляти та аналізувати бюджети підприємства з метою оцінки ефективності управлінських рішень і оптимального розподілу ресурсів між підрозділами.

отримати навички:

- організації системи управління досягненням поточних цілей підприємства;
- здатності до діагностики ефективності контролінгової системи на підприємстві;
- здатності до адаптування організаційної структури управління підприємством з метою підвищення її гнучкості та здатності швидко реагувати на мінливі вимоги зовнішнього середовища;
- здатності до формування критеріїв прийняття управлінських рішень залежно від моделі прийняття управлінських рішень в конкретній ситуації.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених стандартом вищої освіти України для спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України 10.07.2019 р. № 961, зокрема:

інтегральної: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

загальних:

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахових:

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

СК 6. Здатність планувати і проводити наукові дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

СК 7. Здатність обирати і використовувати загальнонаукові та спеціальні методи для проведення прикладних досліджень у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

Результати навчання дисципліни деталізують **такі програмні результати навчання, передбачені** стандартом вищої освіти України для спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 р. № 961 *(із зазначенням порядкового номеру у відповідності до розділу V цього стандарту)* :

2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності

10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

12. Планувати і виконувати наукові дослідження, презентувати й обговорювати їх результати державною та іноземною мовами.

13. Застосовувати сучасні дослідницькі технології та методи досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 –Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Контролінг як інструмент підтримки процесу прийняття управлінських рішень та його інструментарій	18	4		
ЗМ1	Теоретичні основи контролінгу	10	2		
Т. 1.1	Концепція контролінгу Історія розвитку та сутність контролінгу. Основні терміни та визначення. Завдання та функції контролінгу. Структура і змістова характеристика розділів контролінгу. Види контролінгу. Характеристика контрольних функцій. Інструменти контролінгу. Види контролінгу. Сутність стратегічного і оперативного контролінгу	4	0,5	1	1
				2	1
				3	1
Т.1.2	Об'єкти контролінгу Витрати підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу. Класифікація витрат. Собівартість продукції та її види.Формування витрат за місцями виникнення, центрами витрат та центрами відповідальності	2	0,5	1	2
				2	2
				3	2
Т.1.3	Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу Поняття і види бюджетів.Зміст і етапи розробки бюджетів. Порядок розробки бюджетів.Переваги й недоліки бюджетування Факторний аналіз відхилень. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Облік відповідальності на основі стандарту витрат.	2	0,5	1	6
				2	5
				3	3,4
Т 1.4	Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві Визначення структури контролінгу. Формування цільових функцій і елементів системи контролінгу. Місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства.Структура і склад служби контролінгу .Інформаційні потоки на підприємстві в системі контролінгу	2	0,5	1	4,5,7,9
				2	8
				3	6
ЗМ2	Контролінг у системі прийняття управлінських рішень	8	2		
Т 2.1	Управлінські рішення в підприємництві	4	1	1	10

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	Класифікація підходів до прийняття управлінських рішень у контролінгу. Обсяг і структура випуску. Рішення «Робити чи купувати». Ухвалення рішення при наявності обмежень			2	9
				3	7
Т 2.2	Контролінг інвестиційних проектів Мета і завдання контролінгу інвестиційних проектів. Функції та види контролінгу інвестиційних проектів. Критерії оцінки інвестиційних проектів. Критерії в умовах ризику і невизначеності. Реалізації контролінгу інвестиційних проектів	2	0,5	1	8
				2	7
				3	9
Т 2.3	Екологічний контролінг Екологічний облік як основна складова екологічного контролінгу. Сутність, завдання та принципи розвитку екоконтролінгу в сучасних ринкових умовах. Теоретичні аспекти застосування екологічного аудиту в системі екоконтролінгу	2	0,5	3	10

Всього:

М1: змістових модулів - 2

3.2 Теми практичних (семінарських) занять

Теми практичних (семінарських) занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних (семінарських) занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Контролінг як інструмент підтримки процесу прийняття управлінських рішень та його інструментарій	18	6		
ЗМ1	Теоретичні основи контролінгу	10	4		
Т. 1.1	Концепція контролінгу	4	1	1	1
Т.1.2	Об'єкти контролінгу	2	1	2	1
Т.1.3	Методичний інструментарій оперативного контролінгу	2	1	3	1
Т 1.4	Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві	2	1	1	2
ЗМ2	Контролінг у системі прийняття управлінських рішень	8	2	2	2
Т 2.1	Рішення про власне виробництво чи аутсорсинг. Кількісні і якісні фактори в аналізі релевантних	4	1	3	2

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	витрат. Прийняття рішень з використанням суми покриття (маржі вкладу).				
Т 2.2	Контролінг інвестиційних проектів	2	0,5	1	6
Т 2.3	Екологічний контролінг	2	0,5	2	5

3. Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин (для ДФН, ЗФН)	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Контролінг як інструмент підтримки процесу прийняття управлінських рішень та його інструментарій	84	1	1
ЗМ1	Теоретичні основи контролінгу	48	2	1
Т. 1.1	Історія розвитку та сутність контролінгу	12	3	1
Т.1.2	Концепція формування і типи центрів відповідальності. Порядок проектування структури центрів відповідальності.	12	1	2
Т.1.3	Системи і методи калькулювання витрат. Вимоги до інформаційної системи контролінгу.	12	2	2
Т 1.4	Взаємозв'язок управлінського обліку з іншими функціями управління. Вплив сучасних тенденцій розвитку виробництва на управлінський облік. Облікова політика і пристосування загального бухгалтерського обліку до потреб контролінгу.	12	3	2
ЗМ2	Контролінг у системі прийняття управлінських рішень	36	1	6
Т 2.1	Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	12	2	5
Т 2.2	Інвестиційний портфель. Поняття грошей в часі. Методи дисконтування грошових потоків.	12	3	3,4
Т 2.3	Екологічний облік	12	1	4,5,7,9

Індивідуальні завдання студента наведено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Перелік індивідуальних завдань студента

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), зміст індивідуальних завдань (ІЗ)	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), зміст індивідуальних завдань (ІЗ)	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М	Контролінг як інструмент підтримки процесу прийняття управлінських рішень та його інструментарій			
ЗМ1-ЗМ2	Тези стосовно оцінювання ефективності контролінгу досліджуваного підприємства на основі моделі зрілості	9	1,2,3, 1п,2п	

Всі види самостійної роботи та загальний її баланс характеризує таблиця 1.

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Брітченко І.Г. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.
2. Давидович І. Є. Контролінг: навч.посіб./ Ігор Євгенович Давидович. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 552 с.
3. Садченко О.В. Контролінг: навч. –метод. посіб. / Садченко О.В., Нічітайлова Н.С. – Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. – 2013. – 172 с.

4.2 Додаткова література

4. Дайле А. Практика контроллинга / Пер. с нем.; Под ред. М.Л. Лукашевича, Е.Н. Тихоненковой. —М.: Финансы и статистика, 2001. —336 с.
5. Фольмут Х.И. Инструменты контроллинга от А до Я. Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. М.А. Лукашевича, Е.Н. Тихоненковой. —М.: Финансы и статистика, 2001. —288с.
6. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга/Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.

4.3 Література та методичне забезпечення практичних занять

- 1п Перевозова І. В. Контролінг підприємницьких рішень: конспект лекцій. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – [Електронна версія]
- 2 п Перевозова І. В., Попадинець І.Р. Контролінг підприємницьких рішень: методичні вказівки для вивчення дисципліни. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 76 с.

4.4 Література та методичне забезпечення самостійної роботи

2с «Prometheus» – громадський проект масових відкритих онлайн-курсів// Режим доступу: <https://prometheus.org.ua>:

«Prometheus» – громадський проект масових відкритих онлайн-курсів// Режим доступу: <https://prometheus.org.ua>:

Курс «Вступ до Теорії обмежень та Процеси мислення як потужний підхід до управління бізнесом»// Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/TC101/2015_T1/about

4.5 Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 1i. www.management.com.ua - Інтернет-портал для управлінців
- 2i. www.cfin.ru – сайт корпоративного менеджменту
- 3i. Офіційний сайт Державного Комітету статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

- 4i. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі і розвитку ЮНКТАД – <http://www.unctad.org>
 5i. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку - <http://www.oecd.org>;
 6i. Статистична інформація - <http://oberon.sourceoecd.org>
 7i. Офіційний сайт Світового економічного форуму - <http://www.weforum.org>
 8i. Офіційний сайт Світової Організації торгівлі - <http://www.wto.org>
 9i. Офіційний статистичний сайт Євросоюзу - <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>
 10i. Довідник для економістів. - Електроний ресурс. - Режим доступу: <http://www.catback.ru/articles/theory/control/controlling.htm>

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами комплексних контролів за змістовими модулями. Модульний контроль за кожним змістовим модулем передбачає контроль теоретичних знань і практичних навиків, самостійної та індивідуальної роботи. Схему нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 6.

Таблиця 6 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни “Контролінг підприємницьких рішень”

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань модуля М1	30
Контроль засвоєння практичних навиків модуля М1 (10 x 6+10)	70
в тому числі контроль виконання самостійної роботи ЗМ1-ЗМ6 (10)	10
Усього	100

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни